

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDÉLMÉVEL.

0000000000

Nro 17.

Költ Bétsben ; Kis Alfz. Havának (Augustusnak)
28 dik napján 1798-dik Efstendőben.

Új Tudósítás.

Brüsszelből Aug. 15-dikénn: — „Kö-
zönséges hír itt, hogy az Anglusok erőssen
el kezdték ismét ágyúzni Ostendát és Dün-
kirchent. Egy óránnyira ezen Várostól,
jól lehetett tegnap halláni az ágyúzást.
Tegnap délutánn, mind a' tenger-szélekre
indultak innét a' Katonák.

Német Birodalmi Tudósítások.

Rastadt: Ehrenbreitstein Várának le

S

rontatására, nézve mint nyilatkoztatta ki magát a' Német Deputátzió, a' maga utolsó feleletébenn? már meg-írtuk. — Ezen feleletét a' Német Deputátziónak, által küldötte ugyan Tsászári Minister Gróf Metternich Aug. 10 dikénn a' Frantzia Követséghez: de ki hagyta abból az Ehrenbreitssteinről szóló Tzikkelyt, minthogy abba meg nem egygyezhetett addig a' Ts. Követség, míg Útasítást nem vett Bétsből. Ez az oka, hogy a' Fr. Követség, válaszolván Aug. 13-dikánn a' Német Deputátziónak, kiváltképpen azonn panaszolódik, hogy semmi feleletet nem kapott az ő 19 dik Júliusi Írásának 3-dik Tzikkelyére, melyben Ehrenbreitssteinnak le-rontatását kívánja változhatatlanúl a' Fr. Reszpublika. A' Fr. válaszf' vétele után, kétfzer tartott beszéllgetést Gróf Metternich a' Fr. Követséggel: a' Német Deputátzió pedig, különösen maga részéről új feleletet készített a' Fr. Követséghez August. 17-dikénn, mely felelet, a' szóban forgó Tzikkely históriáját a' feljebb elő adott mód szerént foglalja magában, oly biztatással, hogy a' Német Deputátzió, szívesen igyekezik, helyre-állítani a' Békességet. Ezen feleletet, által is adta Deputátzió a' Tsászári Ministernek, a' ki szokta a' Fr. Követségnek által küldeni a' Német Deputátzió Írásait, valamint ehhez is a' Fr. Követség' Leveleit.

Berlinből Aug. 14-dikénn: Helvétziának néhai Előjárói között különösen be-tsülte volt 2-dik Frídrik, Seiger Urat. Első Ember vala ez Bernábann, midőn közelítének ahoz a' Frantziák: és első bá-torságot is mutatott, éltes esztendei ellent nem állván; a' Fr. áknak vissza nyomá-sábann. De látván, hogy már Hazájától el nem fordíthatja a' veszedelmet: ki köl-tözött, 's itt keresett menedékhelyet. Ez k-benn a' napokban hosszas, beszéllgetést tartott a' Királlyal.

„Egy derék Anglus Utazó Hawkins Úr érkezett ide, a' ki szorgalmazatosan el-járta Görög-Országának és Kis-Ásiának minden részeit, 's tanúlt és okos Ember-hez illő figyelmetességét fordította, nem tsak a' földnek, hanem a' Lakosoknak is meg-visgálásra.

Orosz - Birodalmi Tudósítások.

A' Török földdel határos széleire ezenn Birodalomnak, Kaminiek-Podolskitól fog-va Oczakowig, tizenöt Kozák Regemen-tek nyomultak elő, mellyeket többek is fognak követni.

Mietaubann, további rendelésekig is, egy Akadémiát szándékozik fel állítani Pál Császár, melynek Kormányozójává már ki is nevezte Besecke Próféfiszort.

Olasz - Országi Tudósítások.

Cisalpina Respublika: A' Kormány-
szék, p. rantsola'okat adott ki, a' szé-
kenn lévő Váraknak meg erőssebbítése, és
több ágyúkkal való meg rakása eránt: a'
Sereg' számát is harmincz ezerre szándéko-
zik szaporítani. A' Frantzia Sereghez is,
mely a' Cisalpina Respublika' földjén va-
gyon, húsz ezer embert indíttatott még a'
Pári'si Direktórium, Fr. Ország' belső ré-
széből; 's két ezer ágyú-vontató lovat Hel-
vétziából.

Az Ánglusok' részéről, öt segítő Por-
tugallus hajók járkálnak fel 's alá, Korfszi-
ka' Szigetének Capo Corsó-i partjai előtt,
oly czéllal a' mint látszik, hogy szemmel
tartsák a' Tu'oni Kikötőhelyből ki készülő
másod rendbéli Hajósseregjeket a' Fran-
tziáknak.

Nápoly Ország: Acton Generális' foly-
tatja viszont a' Fő Ministerséget. Nagy
Státus Tanács tartatott Nápoly Városában
Júl. 24 dikénn, a' melybenn el végeződött:
hogy a' Sereg' száma nagyobbíttassék,
hogy a' hadi készülétek szaporábbann té-
tetődjenek; és hogy a' Kintstárnok, min-
den Hónapban egy millió aranyat tartson
készenn a' Hadminister' számára.

Frantzia Országi Tudósítások.

Bonapartétól, Málta Szigetének meg-
vétele után semmi Tudósítása se' vólt a'

Direktóriumnak 10-dik Augustusig; mind-
azáltal közönségesen tudtak annyit felőle
Pári'sbann, hogy Síríanak Kissebb Ale-
xándria (Alexandrette); és Egyiptomnak
Alexándria nevű híres Városa felé vette
légyen a' maga útját, melyhez hogy rég-
től fogva készültek már a' Fr. ák: hova
tovább kezd nyilvánvalóbbá lenni.

Az úgy nevezett Angliai Frantzia
Sereg, nem különben az is, mely a' Res-
publika' belsőbb részében tartózkodott
csak nem egészszenn; részszerént Olasz Or-
szágba, 's részszerént a' Rajnához vagy
rendelve. Brüsszelből írták Aug. 5 dik
napján, hogy hat napok alatt, hét ezer-
nél felesőbb számú Katonaság takarodott
azonn a' Városonn által a' Rajnai Sereg-
hez: és sok ágyú, 's munitzió szállítódott
utánnok: és a' leg-nagyobb része ezen Ka-
tonaságnak, így ír egy Kolóniai Levél Au-
g. 9-dikénn, által száll a' Rajnánn, 's veszi
útját azonn Korpus felé, mely a' Giessai
vidékenn áll. Oda rendeltettek azok az
ágyúk is, mellyek a' múltt esztendő Má-
jusától fogva Bedburbann állottak, 's a'
mellyeknek vontatására ötszáz szekér kí-
vántatik.

(Giessa (Giessen) erős Város Alsó-Hafzliában.
Marpurgtól 4 óránnyira esik Dél és Napkelet között:
Frankfurtól pedig Észak felé 15 óránnyira.)

Brune Generálisról némely Pári'si Tu-
dósítások bizonyosnak írják, hogy, vízfűz

fogna menni ismét az Olasz-Országi Fr. Sereg' Vezérének Mediolánumba; más Tudósítások szerént ellenben, Hadi dolgokra ügyelő Ministernek vagyon ki-nézve a' Direktórium által.

Ostendánál az Anglusok által puska-
porral fel-vettetett Sluykensi Víztartóknak helyre-állításánn mintegy négy száz Ember dolgozik naponként: de még csak annyi foganatja van az újabb Tudósítások szerént, a' munkának, hogy kis hajók járhatnak a' Kanálisonn. Már most ki nyilatkozott, hogy kétfőz hordó puska-
port ástak bé az Anglusok a' földbe, hogy az említett Víztartókat egészfőz el runthassák: melly meg is lett volna, sőt maga a' Helység Sluykens is fel-vetődött volna; és Ostendának is öfzfőz omlott volna egy része: ha mind a' kétfőz hordó meg gyűlhatott volna: de csak ötven gyűladt meg, 's még is az is oly tetemes kárt okozott.

A' Sensible nevű Fregátonn Anglus fogságba esett Fr. Generális Baraguey d' Hilliers Pári'sba érkezett Aug. 9 dikénn, a' maga két Adjutánsaival.

(A' Londoni Tudósítások szerént, nem lehetett nékie Londonon keresztül útnazni Portsmouthból Dower felé; hanem Lewesenn által, hova Aug. 3-dikánn érkezett, 's mivel ott éppen akkor lőfuttatásbéli szo-

kott mulatságos gyakorlások tartattak; nem kaphatott lovakat és kotsit; hanem nagy nehezenn csak egy szekérre tehetett szert, melyre a' bagázsiájok el fért: arra határozta tehát magát, hogy a' közelebb való Státzióig, mely onnét tíz Ánglus mértföldnyire esik, gyalog fog menni az Adjutánsaival egygyütt: hanem szerentséjekre egy Shelley nevezetű Úr érkezett oda, 's megértvénn töllök Frantzia nyelvén, (mint-hogy Ánglusúl nem tudtak) szorúltságjokat: azonnal szolgált nékiek lovakkal 's kotsival Dowerig. Baraguey d' Hilliers, 33 esztendőös Ember, 6 lábnyi és két újni magasságú, bajuszszat visel, és igen mártziális tekintetű. Rendszerént való Formaruhájábann utazott, 's arany pléhes kalapját, háromszínű nagy bokréta tizmerezte, Sok Nézői voltak, míg Dowerig ért. A' vele beszélleni kívánókkal igen nyájjassann beszéllgetett. Azt mondotta, hogy nem voltak vele a' hajónn se' gyôzedelmi jelek, se' valamely drága portékák; hanem tsupánn Tudósítások, mellyeket a' viadal közben, a' tengerbe vettetett.)

A' Frantzia Nemzet' pénzbéli Kreditjének meg-tsökkénését érzékenyen panaszlotta a' Finántziális Kommiszzió, Bailleul nevű Tagja által, a' Törvényhozó Ifjabbik Gyűlésnek 8-dik Augustusi Ülésébenn. A' Királyi igazgatás alatt, Bailleul előadása.

fzerént, két ezer háromszáz millió líver
 kész-pénz volt Fr. Országban, hanem a'
 pénztérő kapitálisokkal, 's a' Kredittel egy-
 gútt lehetett azt számlálni tizenhárom ezer
 millióra. A' közönséges Kreditről (Hite-
 lességről) azt mondta Bailleul, hogy az
 mint valamely magikus Kép még soka-
 sítja a' segí ő-eszközöket 's a' kapitálisokat;
 leg-tartóssabb köél által egygyesíti a' Pol-
 gárokat; 's gyámola az Igargatásnak a'
 leg nagyobb szükségekben is: és minthogy
 az most elenyészett a' francia földről: ön-
 nét vagyon, hogy se' a' Közönséges Társa-
 ság se' a' magános Személyek dolgainak
 nem lehet kívánt folyamata: mert igaz
 az, hogy az előbbeni igazgatás alatt, több
 volt a' kész pénz Fr. Országban; de még
 sem forgott oly sűrűn mint most: nem
 a' kész pénz ritkasága okozza tehát, hogy
 minden szolgáért ki ki mindjárt kész-
 pénzt kíván; hanem a' Kredit nem léte:
 melynek vissza szerzésére, következő esz-
 közöket kimmendált Bailleul, úgymint: 1.)
 Hogy a' Közönséges-Társaság Kreditorai
 rendesen fizetődjenek: mert ha ők meg
 nem kapják a' magok fizetéseket: ők se'
 fizethetik a' magok Kreditoraikat. 2.) Új
 fundusokat kell ki-mutatni, mellyek a'
 kész-pénz' számát nevelhessék. 3.) Az el-
 múlhatatlanul szükséges adókat bé kell
 fzedetni.

A' 10 dik Augustusi inneplés, nagy pompával ment véghez Párisbann, melynek czeremóni j a' után, vetélkedő játékok tartattak a' Márs' mezejénn, 's a' Győző, közönségessenn ki-kiáltatván, jutalmat nyert a' Nemzet' nevébenn, a' Külső dolgokra ügyelő Ministertől.

Minden tizedik naponn (Dekádinn) is szoktak tartatni test-gyakorlásbéli (gymnastikus) játékok), a' Törvényhozó Ifjabbik Gyűlésnek 19 dik Júliusi Végzéséhez képest: mely Végzés elsőbb 4 Tzikkelyei ezek: 1.) Minden Dekádinn tartoznak az Elöljárók fel-olvastatni a' közelebb múltt napok alatt vett parantsolatokat 's rendelkezéseket. 2.) Tartoznak felolvastatni egy Újságot is, mely a' Direktóriómtól veszi származását, 's nem csak a' Respublika' közönséges történeteit foglalja magábann; hanem oly szép tetteket is, mellyek buzdító példákul szolgálhatnak, a' Haza' szeretetére, 's a' virtusra, és némelly tanúságokat a' földmívelésre, 's a' kereskedeésre nézve is. 3.) Minden esketést, Dekadi-naponn kell véghez vinni a' Polgárok' gyülekezetébenn, nem különbenn 4.) Akkor kell felolvasni, a' Dekadit meg-előző napokon történt halálozásokat, füzületéseket, Fiuvá való fogadásokat, és házasságon kívül született Magzatoknak legitimatziójaikat.

Nagy Britanniai Tudósítások.

A' Parlamentom' ölszfe-gyűlését 23-dik Októberre halasztotta el a' Király,

Jól tudja a' Nagy Britanniai Udvar, hogy Napkeleti India vagy on czélba véve Bonaparte által: azért különössenn is gondoskodik az odavaló birtokairól. Gyakran vész onnét Tudósításokat, a' szárazon érkező Kurírok által. A' leg újjabbann vett Tudósítások szerént, Tippto Saib igen barátságos biztatásait intézte a' Madrási Ánglus Kormányfőkhöz, de a' mellyeknek nem lehet hitelt adni: mivel közelébb is segítséget küldött ő egy Zemaun Shah nevű Indus Fejedelemnek, a' ki hadhoz készítette magát a' Rohillák és Marathok ellen, kik ismét az Ánglusokhoz folyamodtak segedelemért. A' Frantziák, sok hajót vásárlottak ölszfe a' Veress-tengeren, hogy bőségebenn lehessenek a' szállító-hajóknak.

Hat gazdag terhű hajók érkeztek mostanság Napkeleti Indiából Ángliába, mellyekenn, az oda kereskedő Ángliai Társaság' számára vólt: 10947 hordó salétrom; 716 hordó fekete bors; száz bál pamut; 5489 tsomó nádméz, 's 937 láda Indigó: magános Személlyek' számára pedig: elefánt tsont, aloë, Columbo-gyökér, borax, arak, rósa-víz, Khínai-porcellán, gummi, gyömbér 's a' t.

Napkeleti Indiába járó három hajók, két ezer Katonákkal szándékoztak mentől előbb megindulni arra felé.

Irlandia' mostani Vice-Királyához Lord Cornvállishoz egy köszönő Írást intéztek a' Dublini Polgárok, melyben a' Pártosok eránt gyakorlott szelíd és kegyelmes bánásával a' Vice Királynak, nagy megelégedéseket jelentik. — Vadászni kell a' még fegyverbenn maradt pártosokat, nem különben mint a' vadakat: mivel alig lappanganak már most harmintznál, vagy leg feljebb hatvannál többen Vinegár Hill-nél, a' hol ennekelőtte 19 ezerenn voltak; Lankistownál, a' hol 15 ezerenn, Wexfordnál a' tenger partonn, a' hol 8 ezerenn, Enniscort Carnewnél a' hol tíz ezeren, nem különben Kildalenál, Wicklownál, Carlownál, s Meathnál is, a' hol hasonlóképpen voltak leg-alább is tíz tíz ezerenn. Bond Oliver, a' ki egy volt a' Pártos-fők között, minthogy nagy következésű dolgokat fedezett fel a' Revolúzióra nézve: egészféz kegyelmet nyert.

Dublinban a' Pártosoknak száz ezer ginéjek volt le téve egy helyen, azt is ki tudta a' Vice-Király.

A' Dublini Vár' bástyáiról le-szedődtek a' nagy ágyúk, mellyeknek ki-szegzését szükségessé tette vala a' pártütésnek nagy mértékben lett el hatalmazása.

Mind a' Dublini mind más Irrlandiai tömlötzökbenn lévő sok el fogatott Pártosok meg-igérték, hogy fel fogják fedezni a' pártütés' egészsz plánumát; 's mennyiben segítődött az Külföldről is? kik más részről oly bízttatást vettek, hogy szabadságot nyernek a' neutrális Tartományokba való ki-költözésre, azzal a' feltétellel, hogy míg a' mostani had tart: vizsgálja ne térjenek Irrlandiába vagy Angliába. Az Ország-gyűlésnek azon Felekezete, mely ellenkezik a' Ministériummal, valamint eddig a' Pártosokkal való kemény bánással nem vólt meg-elégedve: úgy most nem hagygya helybe az Azokkal való kegyelmes bánást, és mindent el követ, hogy Lord Cornvallist el mozdíthatná a' Vice-Királyságból.

Amaz esmeretes Néh. Vezére a' Suánoknak (Fr. Királytkívánóknak) Gróf Puisaye, Kanada Szigetébe indúlt Angliából 36-ad magával, hogy ott egy Kolóniát állítson fel, mely végre mind elégséges földet mind pénzt is kapott ajándékbann a' Nagy Britanniai Udvartól.

Helvétziai Tudósítások.

Arauból Lucernbe költözik által ezen Respublika' Törvényhozó-gyűlése és Direktóriuma. Igen nehezenn esik Araunak, ily Vendégektől való meg-fosztattatása.

A' Frantziák ötven ezerre szándékoznak fel - vinni Seregiek' számát a' Helvétziai földnek napkeleti széléinn.

A' Helvétziai Fő Tisztviselők' fizetése eránt meg-határozódott: hogy minden Direktor kapjon esztendőnként, 800 Luidort; minden külföldi Minister vagy Követ: 600 Luidort; minden belső Minister 400 at; a' Törvén hozó gyűlés' Tagjai között ki-ki: 275 ö.; a' Direktórium Szekretáriussa: 250 t.

Am' híres Fiziognomus Tigurumi Prédikátor Lavater, nem egészen láttatott idegenkedni a' Frantzia Respublikánismustól, midőn bé-menének a' Frantziák Helvétziába: de már meg-változtatta ítéletét, és a' leg-tüzesebb ekessen szóllással buzog közönséges prédikáltzióiban, Helvétzia' dolgának mostani folyamatja ellen. Írt egy hatalmas Levelet Rewbel Fr. Direktorhoz is, a' melynek mássait el küldözte nyomtatásbann, feles számú Barátjaihoz, Német Országba, Dániába, Svéd Országba, Ruszfiába, Angliába 's a' t. — Sero sapient Phryges!

Elegyes Tudósítások.

Az új Frantzia mértékben, a' Quadránsnak tíz milliónyi része vevődött fel Egységnek. Ezenn mértéknek közönségesen való bé-vevése eránt, szándékozik

a' Fr. Direktórium javaslo-írást hotsátani minden neutrális és békességes Hatalmas-ságokhoz, minekutánna meg fog abba egy-yezni az az Astronomikus Gyűlés, mely a' Saxen - Gothai Hertzegségnek Seeburgi Egvisgáló épületében szándékozott tartani a' maga Üléseit, hova Pári'sból Lalande Asztronomus el is érkezett még Júl. 29-di-kénn, egy Leány-unokájával, a' ki igen járatos az Asztronomiában. Későbbenn számos Német Tudósok is érkeztek oda, úgymint: Berlinből: Bode; Göttingából: Próf. Seyffer; Halából: Professzor Küigel, 's Pistor és Gilbert; Dresdából: Köhler; Mecklenburgból: Hahn 's a' t.

Ama' híres Anglus Theátrálistát Pal-mert, midőn éppen ezeket a' szókat mon-dotta volna ki, ágálása közben nagy in-dulattal: *O Isten! Isten! van egy más és jobb Világ?* hirtelen meg ütötte a' guta, 's életétől meg-fosztotta. A' Koporsó' kö-vére, említett utolsó szavai fognak fel-mettződni. Árvánn hagyott Famíliájának lehetőképpen való vigasztalására, egyne-hány Teátromi Társaságok mindjárt ki-ír-dették, hogy nevezetes Darabokat fognak játszani, 's a' mi bé-megy a' Teátromi Kaszszakba: azt az árva Familiának fog-ják ajándékozni.

Béts.

Stájer - Országnek Máriaczei Vasbá-nyája eránt O Ts. K. Felsége' rendelése

az: hogy csak annyi vasat lehet abból ezentúl Magános Személyek számára adni, a' mennyi miatt, rövidséget nem szenvedhet a' Ts. K. Ártilléria' szolgálatja. A' Neubergi Vasbánya eránt még különösebben ki vagyon téve a' Ts. K. Rendelésbenn, hogy onnét ennekutánna, csak a' szomszéd vidéki Kovácsok, Szekeresek, és Lakosok kaphatnak vasat házi szükségjeik' pótlására, a' több vas pedig fordíttatik egyedül hadi szükségekre.

Sz. István Első Keresztyén Magyar Király' Innepét, fényes pompával tartotta az itt lévő N. Magyar Gyülekezet a' múltt Vasárnap a' T. Kaputzínus Atyák' Templomában, mely előtt a' Bétsi Magyar Polgár- Katonaság, díszes Formaruhájábann tett tiszteletet. A' Nagy Mise előtt, prédikállott a' jeles alkalmatossághoz képest, igen szép folyó és hathatós Magyarsággal N. Esztergomi Szabad Királyi Városának Lelki Páfztora Nagy Tiszt. Szily János Úr, Habakuk Profétának ezenn szavait alkalmaztatván Sz. Istvánra: *Ki mentél a' te Népednek szabadítására.*

Nagy égi háború és felhőszakadás vólt a' múlt Hétenn, Hétfőnn estve, Bádén és Béts között. A' Kanálisban, a' hol ki nints még az rakva kemény téglákkal, nem kevés kárt tett a' sebes víz-özön.

A' Ts. K. Tartományokbann mindénütt meg-tiltódott az úgy nevezett Olvasóházaknak (Lesekabinétnak) tartása.

* * * * *

Jelentés.

Hogy szükségünk vagyon egy olyan Magyar Könyvre, melybenn a' Ker. Vallás Igazsági oly világosan előadódjanak és meg erősítődjenek, hogy a' közemberek is, és a' nagyobbatska gyermekek is könnyen fel vehessék 's meg érthessék: úgy gondolom hogy senki nintsen a' ki azt velem együtt meg nem esmérné.

Jelentem azért, hogy én igyekeztem ilyen Könyvet készíteni, már nyomtatás alá is adtam ilyen titulus alatt: **A' TERMÉSZETI és KERESZTYÉN VALLÁS.** Míképpen fog az meg felelni a' fel tett tzelnek, azt a' Publicum fogja meg ítélni.

Úgy tartom mindazáltal, hogy ezen Munkámról, előre is illendő, jelentésbe tenni a' következőket:

1.) Hogy én abbann nem követtem az Oskolai mesterséges és meg előzéssel tellyes rendet. Hanem tsak úgy mentem elébb elébb a' mint magok az igazságok vittek a' leg természetibb módonn.

2.) Minden Oskolai vagy Sz. Írásbéli homályos szókat (*terminusokat*) ki hagytam, és tsak olyan beszéddel adtam elő mindent, a' minémüvel szoktunk élni közönségesen. De fel jegyzettem azt is, hogy míképpen szokta ezt vagy amazt ki mondani a' Sz. Írás is.

Szikszai György.

(A' többit a' jövő postann.)